

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:
za celo leto . R 84—
za pol leta . R 42—
za četrt leta . R 21—
za 1 mesec . . R 7—
Za Ljubljano mesečno 7 R
Za inozemstvo mesečno R 12—
Uredništvo in uprava:
Ropitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 58

Socialno delo — lepe fraze!

Ko je zasedel mesto ministra za socialno politiko v Beogradu dr. Kukovec, se delavstvo ni motilo v svojem prepričanju, da bo odslej to ministrstvo služilo le obrambi kapitalistov. V tem oziru nas posebno potrjuje usoda navedbe o plačnem dopustu za delavstvo ter skrb za znano stanovanjsko naredbo.

Kapitalistom se je posrečilo, da s pomočjo neke upravne komisije naredbo o dopustu zavlekli, dokler se ni vtaknil vmes zaplečnik vseh kapitalistov liberalni minister za »socialno politiko« dr. Kukovec. Sedaj pa so začeli generalni naskok na že objavljeno in izvršujočo se naredbo o stanovanjih. Kakor smo brali te dni, je baje dr. Kukovec hotel tudi to naredbo razveljaviti, oziroma je hotel on sam rešiti rekurze milijonarjev. Kako bi jih bil »rešil« si lahko mislimo. Milijonarji bi bili lahko še naprej na pol zastojni stanovali v tujih hišah, delavske družine pa bi lahko še celo zimo pele slavo in čast kapitalistični »socialni politiki« v nezakurjenih vagonih in razdrapanih barakah. Ko bi človek še kaj dal na govorjenje kapitalistične gospode, bi se moral zjokati. Taki reveži se zde ti gospodje milijonarji samim sebi, da je v včerajšnjem »Slov. Narodu« javno dokazano, kako so potrebni usmiljenja.

Nekdo, ki je brez dvoma tudi tak beaški milijonar, ki je doslej skoro zastojni stanoval v tuji hiši v razkošnem stanovanju, je napisal v »Narod« dolgovozno notico, kjer z vso silo napada stanovanjsko naredbo in poverjenika dr. Gosarja. Zanimivo je, kako se ta milijonarska gospoda brani, izvršiti svojo socialno dolžnost. Zglašajo se nad naredbo, češ da jih meče iz dosedanjih stanovanj v »tistih dneih, ko prihaja regent v naše mesto.« Nam se pa zdi, da bi ti občutljivi gospodje ravno regentu na ljubo in veselje morali pomagati izprazniti vagon in barake ter reveže nastaniti v poštenih stanovanjih. To bi bilo brez dvoma bolj patriotično delo — za socialno delo in socialno dolžnost ta gospoda sploh ne ve — ko pa še tako dolgi članki.

Toda zaman pridigujemo tem ljudem, kaj je njihova dolžnost! Milijonar v »Slov. Narodu« je citiral odlomek iz dr. Gosarjevega uradnega poročila, ki se glasi: »Vsak odpor v tem oziru se bo moral brezpogojno in brezobzirno zlomiti. Edino na ta način se bo letos doseglo, kar se da in tudi mora doseči. Kajti potreba, da se stanovanjska beda do prihodnje zime vsaj za silo omili, je skrajna. Fizična in moralna škoda, ki jo trpe vsled pomanjkanja najskromnejšega stanovanja srednji revnejši sloji, je toliko, da je ne odtehta nobena materialna žrtev.« — In k temu dr. Gosarjevemu odstavku dostavlja še svoje častito milijonarsko mnenje: »To so lepe doneče fraze in fraze bodo ostale...« Nam pa se zdi, da beda delavskega ljudstva, ki trpi po vagonih, ni nobena lepo doneča fraza, ampak bridka resnica, za katero liberalni kapitalist nima nobenega umevanja. Mož pričakuje, da bo cela stanovanjska naredba s pomočjo dr. Kukovca ostala še dalje le — fraza, prazna beseda. Toda gospod milijonar se moti! Moti se, če pravi: »Te diktature ne bomo prenašali, ker ni utemeljena v nobenem veljavnem zakonu. Zategadelj se tistim 47 milijonarjem Gosarje-

vega kroja kar čudimo. Ti ljudje javkajo in zdihujejo, store pa ničesar. Vraga, saj vam je pot odprta! Vse naredbe, iz katerih si plete dr. Gosar svojo diktatorsko krogo, so neveljavne, so sramota za kulturno državo; in zategadelj se čudimo, da niti eden teh »milijonarjev« še ni imel poguma, vložiti tožbo proti državi SHS na priznanje, da so naredbe neveljavne in da deželna vlada in stanovanjska komisija nimata pravice kršiti najemnih pogojev, ki niso bile sklenjene med dotično stranko in državo. Čudimo pa se tudi ministru za socialno skrb v Beogradu, ki je prejkone tisti »zaplečnik«, o katerem govori »Večerni list«, da niti prsta ne gane proti tem norijam, katere uganja sedaj pred regentovim prihodom v Ljubljano dr. Gosar. Skrajni čas je že, da ministrstvo enkrat korenito revidira poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani.

Liberalni kapitalist, ki je spisal to bojno povelje zoper stanovanjsko naredbo, kapitalistični bistroumnosti ne dela časti! Verjame sicer, da je tej gospodi prav vsaka postava, ki služi njihovim interesom, da se v obrambo takih postav poslužujejo vseh sredstev, da pa bi tudi z boljševiškiimi sredstvi radi zatrli vsak zakon, ki budi navskrižje z njihovim žepom. Tako bi radi z milijonarsko revolucijo zatrli to naredbo, ki ji odrekajo vsako veljavnost. In vendar so avstrijski zakoni še v veljavi, če velja avstrijski pooblastilni zakon za deželne vlade. Naredba je tedaj postavno utemeljena! In zato se milijonar s svojim nesocialnim ministrom dr. Kukovcem moti, če meni, da bo delavsko ljudstvo pustilo, da bi kdorkoli gazil postavke, ki so narejene v korist revežev, četudi morda ne ravno v profit kapitalistov! Delavskemu ljudstvu je stanovanjska naredba več ko lepo doneča fraza. Zato jo bo branilo do skrajnosti!

Eno dragoceno priznanje pa moramo iz te milijonarske notice vendar le še pribiti! Liberalnim kapitalistom gre tu v prvi vrsti za brambo lastnega žepa in za politično moč. Politična moč naj jim pomaga varovati gospodarske interese. Ta politična moč je organizirana v demokratični stranki, ki je svojega voditelja posadila na mesto ministra za socialno politiko. Prav tako skušajo prav sedaj zavzeti mesto poverjenika za socialno skrb v Ljubljani. Na to meri zadnje čase vse njih delovanje in prizadevanje. Socialno poverništvo v rokah liberalnega kapitalista bi bila enkrat dragocena pridobitev za to gospodo, ki v tej notici sama razkriva svoje protisocialne namene. Razkriva pa tudi, kdo je njena politična opora. Značilen namreč je stavek, ki pravi, da ima dr. Gosar s to naredbo namen, »da more udrihati ravno pred mestnimi volitvami po kapitalistih — liberalcih ter jih poditi iz mesta, dobro vedoč, da se s tem zmanjša število volivcev, ki ne bi oddali glasov pri mestnih občinskih volitvah na korist Gosarjevi stranki.«

Naj bo liberalni kapitalist, kakor se tu sam nazivlje, uverjen, da ne bo treba posebnega udrihanja po njegovi stranki. Stranka, ki ji je socialno delo le lepo doneča fraza, naj ne pričakuje glasov razun od svojih milijonarjev. Zato naj ta stranka tudi ne pričakuje, da bi brez odpora ljudstva smela mešetariti s poverjeništvom za socialno skrb.

Ia pogajanja o sestavi nove vlade mogoče olajšana. Po daljši debati so se zedinili, da se v nastopnih dneh obravnavajo nastopni zakoni: Zakon glede razpusta in volitev v narodno skupščino ter volivni red. Nato naj pride na vrsto proračunski provizorij. Kakor hitro pa bodo poravnana nespornostna med strankami, naj se obravnava zakon o gospodarstvu z žitom, dalje zakon glede oddaje premoženja, in z njim zvezani finančni zakon. Končno naj se reši tudi vrsta važnih socialno političnih zakonov. Jutri dopoldne se bodo vse tri stranke posvetovale.

Regent na potovanju.

LDU Zagreb, 21. junija. Jutri ob 18. popoldne dospe v Zagreb Njegovo Visočanstvo regent Aleksander. Meščanstvo mesta Zagreb se pripravlja, da ga sprejme čim najsvečanee in najsrdneje. V vseh krogih meščanstva se opaža vesel nemir in vrvenje. Danes se vršijo zadnje priprave za sprejem. Ulice so čez noč izpremenile svoje lice. Na trgu I. pred državnim kolodvorom je postavljen velik slavolok, okrašen z zelenjem, cvetjem in narodnimi barvami. Po vseh ulicah so kandelabri plinovitih svetilk oviti z zelenjem. V Ilici plapolna na desetisoče malih zastavic, srbskih, hrvatskih, slovenskih in državnih, da se zdi, kakor da je vsa Ilica odeta v narodne barve. Markov trg bo sijal v morju luči, ko bo zagrebško prebivalstvo priredilo regentu podoknico in bakljado. Okoli vsega trga je napeljana žica, na kateri je pritrjenih na tisoče žarnic. Pod tem ognjenim vencem se vijejo girlande iz jelovih vej. Glavni vhod v Maksimirski perivoj je zelo okusno okrašen, ravnotako stolna cerkev in nadškofijski dvor. Posebno okusno je okrašeno Haškovo igrališče v Maksimiru. Na tisoče rok dela, da se Zagreb čim lepše odene v slavnostno obleko. Upravitelj mestne občine je izdal proglas, s katerim pozivlje meščanstvo, da okraši hiše z zastavami in preprogami. — Včeraj ob 17. je dospela v Zagreb konjeviška kraljeva garda iz Beograda, ob 22. pa pehotna garda z godbo. Občinstvo je gardo navdušeno sprejelo in ji na vsem potu do vojašnice prirejalo ovacije, vzklikajoč kralju, regentu, Jugoslaviji in vojski. Častniki garde so manifestantom srčno odzdravljali. Danes prihaja v mesto veliko

število naroda z dežele, posebno pa se odlikuje seljaštvo v narodnih nošah.

LDU Beograd, 21. junija. Jutri ob 6. jutraj bo odpotoval s posebnim vlakom regent prestolonaslednik Aleksander v spremstvu ministrskega predsednika dr. Vesniča, ministra za agrarno reformo Krizmana, ministra za pošto in brzojav dr. Drinkoviča, ministra za socialno politiko dr. Kukovca in ministra za promet dr. Korošca.

LDU Zagreb, 21. junija. Doznava se, da bosta regenta spremljevala med drugimi tudi generala Pliverić in Maister.

LDU Zagreb, 21. junija. Z Nj. Vis. regentom bodo dospeli v Zagreb ministrski predsednik dr. Vesnić, minister za pošto in brzojav dr. Drinković, prometni minister dr. Korošec, minister za šume in rude Kovačević in minister za socialno politiko dr. Kukovec, nadalje minister dvora Janković, prvi adjutant general Zečević, drugi adjutant polkovnik Trifunović, komandant garde polkovnik Stepčević, podpolkovnik adjutant Popović, podpolkovnik adjutant Velja Dimitrijevič, ordonančni oficir major Aleksa Dimitrijevič, upravnik dvora major Raketič, tajnik kr. pisarne Petrovič Njeguš itd.

LDU Zagreb, 21. junija. Danes ob dvanajstih prevzame v banskih dvorih častno stražo dvorska garda z godbo.

LDU Zagreb, 21. junija. Včeraj so prispeli v Zagreb, da sodelujejo pri slavnostnem sprejemu, Miron Nikolič, škof pakraški, dr. Josip Marušić, škof senjski in Letić, administrator patriarhije gorenje karlovske.

Avstrijska socialna demokracija se kesa.

LDU Gradec, 31. junija. (DunKU.) Socialno-demokratska stranka na Štajerskem je imela v nedeljo svoje zborovanje, na katerem je označila svoje stališče glede demisije socialno-demokratskih zastopnikov v deželni vladi, deželnem svetu in v mestni upravi. Posvetovanja so trajala ves dan. Soglasno se je ugotovilo, da vsled izjave socialno-demokratskih zastopnikov v deželni vladi in deželnem svetu dne 10. t. m. koalicijske strank v deželi ne obstoja več. Odborila se je odločitev mandatorov v deželni vladi in pripadajočih ji uradih, v deželnem gospodarskem svetu ter v obrambnem in varnostnem odseku. Socialno-demokratski zastopniki v deželnem zboru morajo še nadalje z največjo energijo zastopati interese delavcev in skrbeti za to, da bo število teh zastopnikov popolnoma primerno moči stranke v deželnem zboru.

Deželna konferenca izjavlja, da vzroki, ki so dovedli ostavko socialno-demokratskih zastopnikov v deželni vladi in pripadajočih uradih, niso v nobeni zvezi z upravo graškega mesta. Deželna konferenca zatorej meni, da odstop teh funkcionarjev v upravi graškega mesta ne bi bil koristen, vendar pa prepušča končno veljavni sklep pristojni krajni konferenci graških sodrugov. — Drugi sklep zahteva odstavitev orožniškega ravnatelja in naglašja, da je za vzdrževanje varnosti in reda v avtonomnem mestu Gradcu poklicano redarstvo, ki naj v sili prosi za vojaško asistenco. — Vodstvo stranke se pozivlje, da nemudoma prične priprave za prihodnje volitve. — Deželna konferenca pozdravlja mednarodno solidarnost proletariata v bojkotu proti Madžarski.

KRIZA NA POLJSKEM.

LDU Varšava, 21. junija. (DunKU.) Na predlog Jana Brejskega je predsednik Pilsudski poveril sestavo novega kabineta poslancu Vitozu.

NOVI NEMŠKI KANCELAR.

LDU Berlin, 21. junija. (DunKU.) Drž. predsednik je imenoval predsednika narodne skupščine Fehrenbacha za državnega kancelarja. Fehrenbach je imenovanje sprejel.

ODLIKOVANI MINISTRI IN POSLANCI.

LDU Beograd, 21. junija. Na predlog ministra za vojno in mornarico so bili odlikovani za zasluge, pridobljene v letu 1918, ministri Stojan Protić, Ljuba Davidović in Milorad Drašković ter gotovo število poslancev.

EKSPRESNI VLAK PARIZ—BALKAN.

LDU Beograd, 21. junija. Simplonski orient-ekspres bo vozil od 1. julija po štirikrat na teden med Parizom in Carigradom ter po trikrat na teden med Parizom in Atenami. Pričakuje se, da bo tekom meseca vzpostavljen direktni vlak med Dunajem in Beogradom preko Budimpešte.

I. jugoslovanski orlovski tabor v Mariboru.

Slavnostne gledališke predstave ob času I. slovenskega orlovskega tabora bodo tri, in sicer: 29. julija Fr. S. Pinžgar: Divji lovec (igrajo člani slovenskega mestnega gledališča v Mariboru), 30. julija A. Medved: Za pravdo in srce (igrajo člani Ljudskega odra v Ljubljani), 31. julija Ivo Vojnovič: Smrt Majke Jugovičev (igrajo isti kakor 29. julija). V gledališče gre od 700 do 750 gledalcev. Zato si bo treba poskrbeti vse vstopnice v predprodaji, ko bo razglašeno.

Češkoslovaška organizacija na taboru v Mariboru. Poleg že objavljenih organizacij (dijaške, orlovske, mladinske, učiteljske), se nam javlja udeležba Kmetijske zveze, ki pride pod vodstvom svojega voditelja Samalika, številno bo zastopana tudi delavska organizacija, Zveza malih kmetov (chalupnik) odpošlje večje odposlanstvo. Klub poslancev češkoslov. ljudske stranke odpošlje tri odposlanca.

»Kreka«, jugoslov. akademsko društvo v Pragi se polnoštevilno udeleži mariborskega tabora. Akademski Orel »Kreka« nastopi z vsemi člani pri orlovski telovadbi.

Č. o. Troha Mihal. provincijal hrva.

ZA REVNE RIBICE.

LDU Beograd, 21. junija. Ministrski svet je odobril kredit pol milijona francoskih frankov za nabavo orodja siromašnim dalmatinskim ribičem.

KRIZA V AVSTRIJI.

LDU Dunaj, 21. junija. (DunKU.) Danes popoldne se je sestal glavni odbor pod predsedstvom predsednika Seitzza k posvetovanju. Predsednik je poročal o dosedanjih pogajanjih s strankami glede sestave nove vlade in je izjavil, da še ne more predložiti gotovega predloga, ker še ni dosežen sporazum. Zato predlaga, naj se poprej obravnavajo naloge, ki si jih je postavila narodna skupščina, kakor bi bi-

Širite »Večerni list«!

ske frančiškanske provincije sv. Cirila in Metoda iz Zagreba se osebno udeležijo mariborskega tabora. »Bog živi in blagoslovi katoliško manifestacijo katoliške misli,« zaključuje svoje prijavno pismo.

Pevci in pevke kršč. soc. organizacij na mariborskem taboru. Takoj na prvi poziv pripravlj. odbora se je odzvalo za petje staroslovenske maše nad 300 pevcev in pevk, kar priča o veliki požrtvovalnosti naših pevcev in pevk, ki bodo večer za večerom žrtvovali, da povzdignejo mariborsko slavo. Vemo gotovo, da se jih še enkrat toliko potihoma vadi, zato prosimo, da tudi ti skromni pevci in pevke prijavijo svoje sodelovanje. Prijava in naročila za note sprejema Pevska zveza »Ljubljana«, Ljudski dom, katera je prevzela vodstvo in ureditev petja v Mariboru.

Koncert »Ljubljane« na mariborskem taboru se bo vršil v soboto, 31. julija 1920 v veliki slovanski (Göttrövi) dvorani. Spored obsega v prvi vrsti narodne pesmi, katerih lepoto naj užijejo gostje. Na koncertu sodeluje kot pianistinja češkoslovaška umetnica - Orlica s. Kreyzlova iz Brna. Vstopnice po 40, 30, 20, 6 K) se za sedaj naročajo pri Osrednjem pripravlj. odboru v Ljubljani (Lj. dom, II. nadst.). Prostor pri koncertu bo le za 800 udeležencev in 500 stojišč, na kar opozarjamo vse one, ki si hočejo pravočasno zagotoviti prostore.

»Ljudski oder« iz Ljubljane priredi na mariborskem taboru slavnostno gledališko predstavo A. Medvedova »Za pravdo in srce«, ki se v to svrhu dramatično izpopolni.

»Slov. Straža«, matica našega narodno-obrambnega dela priredi o priliki mariborskega tabora v soboto, 31. julija 1920 manifestacijo za naše zasedeno ozemlje. Na zborovanju govori preč. g. župnik in pisatelj Finžgar.

Dunajskih čehoslovakov pride večja deputacija na mariborski tabor, pridruži se jim zastopstvo dunajskih Slovencev.

Spominske znake mariborskega tabora izdeluje češka tvrdka v Pragi. Osnutek je napravil akad. kipar Kralj.

Veliki plakati za tabor se razpošiljajo prihodnji teden. Te plakate označuje velika priprostost, za katero se je moral odločiti pripravlj. odbor iz gmočnih ozir. Izdaja prvotno nameravanega plakata po krasni izdelavi ge inž. Vurnikove bi stala 100.000 K, znesek, ki bi težko obremenil račune pripravlj. odbora. Naša goreča beseda in agitacija naj to nadomesti.

Darovi ameriških Jugoslovanov.

(U. S. Relief Shipment.)

Naša misija v Jugoslavijo je končana in odhajamo zopet v našo novo domovino. Predno pa odidem, hočemo v par vrsticah podati celokupen pregled našega delovanja.

Dne 28. februarja je dospela v Trst ladja »Pannonia«, ki je vozila ameriška darila. Vseh zabojev smo oddali v Newyorški parobrojni družbi »Cunard Line« 3420, v Trstu pa nam jih je družba izročila le 3412. Na ladji jih je torej bilo ukradenih osem. In sicer za: Elizabeto Mance, Delači 5, P. Brod-Moravice, Hrv., Antona Zeleznik, Podlipa 22, P. Vrhnika, Josipa Lapuh, Zgor. Obrež 16, P. Artiče, Staj., Heleno Ogrinc, Črni potok Celigovo 2, Marijo Subic, Hotiza, P. Dol. Lendava, Premurje, Alojzijo Augustin, Štefanci 12, P. Stari trg pri Kočevju, Marijo Štefanič, Gor. Lokvica, P. Metlika, Marijo Smole, Opekarska cesta 33, Ljubljana. Te zaboje plača parobrodna družba in sicer odposiljatelj zabojev. Nadalje je bilo na ladji ukradenih 11 zabojev - škodo povrne zavarovalna družba »Lloyd« istotako odposiljatelj zabojev. Kar se tiče tega, smo že storili potrebne korake in bo družba pričela v kratkem izplačevati.

Od časa, ko smo prejeli zaboje z ladje, ni bilo ukradenega ničesar, ker smo vestno pazili nanje in jih osebno razdeljevali, oziroma spremljali vozove po Jugoslaviji.

Iz Trsta so dospela darila v 27 vagonih na skladišče »Balkan« v Ljubljani, kjer smo napolnili štiri velika skladišča z njimi. Kako smo jih razdeljevali, nečemo tu omenjati, ker delo ni bilo ravno najprijetnejše in raje vidimo, da ga niti zgodovina o »kištah« ne bo nikoli omenjala.

Zabojev je bilo za Slovenijo 2448, za Hrvatsko in ostale dežele 956, 5 zabojev je bilo zdravil za deželno bolnico v Sloveniji, 3 zaboji pa so bili za deželno vladu za Slovenijo.

V tem času, ko smo mi odposlali te zaboje iz Amerike, je isto začelo tudi več drugih tvrdk in sicer so jih poslali preko Trsta in Hamburga. Seveda je bila naša pošiljatev največja in je bilo menda samo ob sebi umevno, da je vsakdo iskal zaboje le pri nas. Nikakor ni šlo ljudem v glavo, da nimamo »paketa« zanje, ko so vendar dobili iz Amerike pismo, da so ga odposlali. Večkrat se nam je gozilo celo s policijo, češ, da zaboja nečemo izročiti. Izjavljamo vsem tistim, da smo mi prejeli v Ameriki le gori omenjeno število zabojev in smo jih tudi vse poštno izročili v roke prejemnikom, razen onih osmih, ki so bili ukradeni na ladji. Kdor torej ni prejel zaboja, naj piše v Ameriko na odposiljatelja in ta naj potem poišče tam, kjer je zabojo oddal. Še sedaj prihaja cel kup pisem in vprašanj, kaj je z zaboji, toda mi ne moremo vsakemu posebej odgovorjati, naj torej služijo te vrstice za pojasnilo.

V prijetno zadoščenje nam je bilo, ko smo videli, da je bila naša pošiljatev sprejeta z velikim veseljem in pripoznana tudi od javnih činiteljev (posebno moramo to poudarjati za Slovenijo) in se nam je šlo na roke v vsakem oziru.

V imenu ameriških Jugoslovanov, ki so zbrali ta darila v Ameriki in jih poslali svojcem v Jugoslavijo, se najkrajše zahvaljujemo:

1. Deželni vladi za Slovenijo (poverjeništvu za socialno skrbstvo), ki nam je bilo v največjo pomoč in nam je izposlovalo prosto uvozno carino in prosto prevoznico po državni železnici v državi SHS;

2. strojnemu referatu drž. žel. v Ljubljani, ki je izposlovalo dvomesečni dopust svojemu uslužbencu, ki nam je bil v veliko pomoč pri razvažanju zabojev po Hrvatski, Slavoniji, Bosni in Dalmaciji;

3. spedijski tvrdki »Balkan« v Ljubljani, ki nam je dala na razpolago skladišče in osebo, je ter nam vsled svoje prvovrstne uprave pripomogla, da smo zaboje v tako kratkem času razdelili;

4. ljubljanskemu časopisju, ki je dragevolje in brezplačno priobčevalo razne novice, ki so se tikale te pošiljatev.

K sklepu želimo, da bi te naše »kište« vsaj nekoliko pripomogle do blagostanja, ki se vsak dan jasneje kaže na obzorju. Upamo, da to ni bila zadnja pošiljatev iz Amerike, ker tam bijejo ne samo jugoslovanska, temveč tudi ameriška srca za našo lepo Jugoslavijo in za narod, ki se je oprostil verig in se hoče v svobodi dvigniti vsaj do takega viška, kot ga ima naša nova domovina - Amerika. Živeli Jugoslovani!

V Ljubljani, 21. junija 1920.

Frank M. Jakšič, Janek Debevec, Rudolf Perdan.

Politične novice.

+ **Politični položaj v Avstriji** se še ni razbistril. Krščanski socialci in nemška meščanska skupina so se zedinili na to, da se čim prej izvrše volitve, za prehodno dobo pa sestavi nevtralna vlada strokovnjakov. Dejanjsko pa naj bi vladal glavni osek narodne skupščine, v katerem so v pravilnem razmerju zastopane vse tri skupine. Misel, da bi odstopivša vlada vodila posle do prihodnjega parlamenta, je zastopnik krščanskih socialcev dr. Seipel zavrnil kot izključeno. Socialni demokrati so odgovorili na to, da meščanske večine nikakor nečemo ovirati pri sestavi vlade, da bodo pa smatrali to nevtralno vladu kot meščansko stvar in tako tudi nasproti njej postopali. To se pravi, da bodo zavzeli nasproti njej opozicijsko stališče in jo pobijali korak za korakom. Spričo tega je sestava nevtralnega kabineta nemogoča. Krščanski socialci pozivajo socialno demokracijo, naj sedaj ona pride s primernim predlogom za rešitev krize. - Iz pisanja »Arbeiterzeitung« izhaja, da so socialni demokrati računali s tem, da bo sedanja vlada poverjena z vodstvom vladnih poslov do volitev in da so pripravljeni bili v tej obliki še dalje sodelovati v vladi. Da - to so po vsej priliki cel nujno želeli, ker zveni iz njihovih izjav proti krščanskim socialcem naravnost grenko razočaranje. Pravijo, da naj sedaj meščanske stranke le same rešijo položaj kakor vedo in znajo.

+ **Socialistični bojkot proti Ogrski.** Ogrski komunistični agentom se je posrečilo, preko centralne pisarne socialistične internacionale v Amsterdamu, proglasiti nad Ogrsko prometno-gospodarski bojkot. Od 20. t. m. naj bi bile pretrgane z Ogrsko vse železniške ter brzojavne in telefonske zveze. To naj bi prisililo Ogrsko vladu, da zavzame nasproti komunistom in socialnim demokratom spravljivo stališče. Krščansko-socialno in narodno delavstvo v Avstriji se je izreklo proti bojkotu in pozvalo člane svojih organizacij, naj se bojkota proti Ogrski nikakor ne udeležujejo.

+ **Komunistične »zmage«.** Te dni so se v slavonski občini Retfali v drugič vršile občinske volitve, ker so bili prvič komunistični mandati razveljavljeni. Tudi to pot so »zmagali komunisti, vendar je uspeh drugih volitev pokazal znatno nazadovanje komunističnih glasov. Pri prvih volitvah so dobili komunisti 402 glasova, pri drugih 252 glasov. Prvič je glasoval proti njim 1 volilec, drugič 56 volilcev. Pri prvi volitvi je ostalo doma okoli 300 volilcev, pri drugi volitvi blizu 400. Iz tega se jasno vidi, da je v Retfali samo 252 komunistov, njihovih nasprotnikov pa 450. Za svojo »zmago« se imajo zahvaliti edino le politični brezbriznosti svojih nasprotnikov. Podobno je bilo z zmago komunistov v Osjeku, kjer se je pri prvih volitvah odtegnilo volitvam 1500 volilcev, ki gotovo niso bili komunisti.

Dnevne novice.

— **Politični katekizem.** Ta izvirna in poljudno pisana knjižica bi morala biti v rokah vsakega našega somišljenika. Podaja izčrpno pojasnilo o političnem položaju in političnih vprašanjih v Jugoslaviji. Poleg tega obravnava tudi še nekatere druge stvari, ki bi jih moral vsak državljan znati. Segajte pridno po knjižici. Naroda se pri tajnistvu SLS, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. Posamezni izvod s poštnino vred stane 6 kron, kdor naroči 20 izvodov stane posamezen izvod s poštnino vred 5 kron; kdor vzame osebno 20 izvodov stane 4 krone 50 vinarjev izvod.

— **Zločin nad domovino** je naslov brošure, ki jo je te dni začela razpošiljati Katoliška Liga v Ljubljani. Izvod stane 4 krone, za trgovce, kolporterje in vse, ki pošljejo denar naprej 3 krone 50 vin. Brošura je pisana tako poljudno in zanimivo, da je ne

bo odložil nihče preje, dokler je ne bo prebral. Pokaže nam v jasni luči, kdo je razdvajal našo domovino in zanelil med nami prepri in sovraštvo. Dokazi so tako prepričevalni, da ne bo mogel nihče dvomiti nad resničnostjo vsebine - celo prizadeti, če so le količjak voljni, bodo morali vsaj na tihem priznati svoj veliki greh, ki so ga desetletja vršili nad narodom, ga vrše in menda hočejo vršiti še nadalje. Brošura je izšla prav v času, ko se je pričelo nanovo in s podvojeno silo zločiniti nad našim narodom in je torej v resnici časovno potrebna. Naročajte jo v večjih množinah in širite jo med ljudstvo, da bo zalezla povsod, kjer je potrebna. In kje ne bi bila potrebna? Cena je to pot nekoliko višja, ker obsega brošura 6 in pol tiskovnih pol in je tiskana na najfinejšem papirju; imeli smo na razpolago samo dve vrsti papirja in se za slabega nismo mogli odločiti, ker je vsebina trajne vrednosti. Vsa naročila je poslati na naslov: Katoliška Liga, Ljubljana.

— **Ljudski oder iz Ljubljane** gostuje na Vidov dan, dne 28. junija v Velikovcu na Koroškem. Dne 29. junija pa bo nastopil v Delavskem domu na Jesenicah z igro »Mrak«.

— **Nova stanovanjska naredba na Hrvatskem.** Izšla je banska naredba, glasom katere smejo hišni gospodarji povišati najemnine za 30-50 odstotkov tiste vsote, ki je znašala najemnino 1. junija 1914. Zvišanje se urejuje postopno t. j. od manjših stanovanj se sme zahtevati manj, od večjih več poviška. Za gospodarske prostore (trgovine, delavnice, skladišča itd.) se sme povišati najemnina postopno od 100-200 odstotkov vsote. Podnajemina za sobe sme znašati 100 do 300 odstotkov več nego najemnina, ki odpada na dotični del stanovanja. Od nemebliranih sob dobi hišni gospodar 50 odstotkov, od mebliranih pa 20 odstotkov podnajemnine. Stanojemalci smejo zahtevati samo tiste poprave in ureditve, ki so nujno potrebne, da se more stanovanje rabiti. Naredba določa tudi precejšnje olajšave za stanodajalce glede odpovedi stanovanja.

— **Razveljavljena obsodba.** Jože Kunčič in Tomaž Kos sta bila v Radovljici obsojena, in sicer Kunčič na 48 ur, Kos pa na 14 dni zapora, in sicer oba vsled lahke telesne poškodbe. Kunčič se je proti sodbi pritožil, češ da je ravnal v silobranu. Deželno kot vzključno sodišče v Ljubljani je vzključno ugodilo in Kunčiča oprostilo, ker je prišlo do prepričanja, da je ravnal Kunčič v silobranu.

— **Žepni tat v škofji Loki.** Andrej Pogačnik je segel v neki noči v žep Janezu Ruparju in mu ukradel 100-kronski bankovec. Sodišče v škofji Loki je prisodilo zato Pogačniku, ki je bil zaradi lastninskih deliktov že sedemkrat kaznovan, 8 tednov hudega zapora. Deželno kot vzključno sodišče v Ljubljani je sodbo potrdilo.

— **Povišanje carine na Rumunskem.** Na Rumunskem je uvedena za uvoz petkrat večja carina kakor je bila doslej. Države, s katerimi nima Rumunska trgovinskih pogojev, bodo plačevale petkratno carino generalnega tarifa, a države, s katerimi veže Rumunsko trgovinska pogodba, bodo morale plačevati petkratno carino po pogodbenem tarifu. Tudi carinske globe, ki so določene po rumunskem carinskem zakonu, so odslej petkrat večje. Povišanje se motivira s padanjem valute in z visokimi cenami vsakršnega blaga.

— **Ukradeni koleseli.** Posestnici Julijani Žverk v Letušu pri Braslovcah je bil v noči od 16. na 17. t. m. ukraden koleselj v vrednosti 3000 kron. Ukradeni koleselj je navadne vrste, črno pobarvan; spredaj in zadaj je imel samo po eno pero, sedala so bila s črnim usnjem prevlečena.

— **Ljubezniv gost** je Franc Volgemut, rojen l. 1888. v Spodnjem Bitnju, ki si je izposojeval denar, popival po gostilnah, ne da bi plačeval ceho in je dozdaj ogoljufal celo vrsto ljudi za 1200 kron. Volgemut se še vedno okoli potopa in se za njegovo posebno živahno zanimajo orožniki v Kranju.

— **Ženske porotnice.** Z dne 20. junija je v Pragi porotno sodišče jelo zopet poslovati. V prvo jury je bilo izzrebanih 7 žena.

— **Obsojen judovski tihotapec.** LDU Belgrad, 21. junija: Trgovca Liman Pulju (jud seveda) iz Djakovice je bil obsojen na globo 110.000 dinarjev radi vtihotapljenja igralnih kart.

— **Cirkus Busch razpuščen.** Svetovnoznani berlinski cirkus Busch se je te dni razpusil, ker so veselični davek in zahteve uslužbencev onemogočile nadaljni obstoj.

— **Država za pesnika.** Ministrski svet v Belgradu je sklenil povodom jubileja srbskega narodnega pesnika Aleksa Šantića, da bo dobival šantić do svoje smrti po 10.000 dinarjev državne pokojnine letno.

— **Valute na zagrebški borzi** dne 21. junija: 1 dolar 75 K; 100 avstrijskih kron 51 K; 100 carskih rubljev 135 K; 100 češkoslovaških kron 195 K; angleški funt 300 K; 100 francoskih frankov 610 K; 1 napoleonor 265 K; 100 nemških mark 216 K; 100 lejev 195 K; 100 italijanskih lir 500 K.

Ljubljanske novice.

Ij Orlovska organizacija pri sprejemu Nj. Visočanstva regenta. Sprejema v soboto 26. junija se udeležijo Orli, Orlice in deški naraščaj. Zbirališče ob 1. uri pop. l. s. za Orle v Alozijskišči (Poljanska c. 4), za Orlice v Lichtensturnovem zavodu, za naraščaj v Marijanišću. Pridite točno na zbirališča.

Ij Na izrednem občnem zboru, Ljubli. prostovoljnega gasila, in rešev. društva, ki se je vršil na zahtevo članov samih, je bil enoglasno izvoljen za načelnika namesto g. Turka, dolgoletni član društva Anton Dintar.

Ij Gremij trgovcev naznanja vsem svojim članom, da bodo v soboto popoldne ob priliki regentovega prihoda v Ljubljano trgovine zaprte. Vsak trgovec naj svoja izložbena okna in portale očisti, primerno okraši in v soboto zvečer razsvetli. Načrt okrašenja izložbenih oken se vidi v trgovini Magdič na Aleksandrovi cesti.

Zastavice. Gremij trgovcev nam javlja: Ker se bo za zastave potrebovalo mnogo blaga, pozivlje gremij trgovcev one svoje člane, ki imajo tako blago v zalogi, da ga prodajo odjemalcem po zmernih cenah. Vsako izkoriščanje položaja je nečastno in se bo poskrbelo, da ne uide kaznovanju.

Ij Moč kartelov. Zidanje v Ljubljani je zelo drago. Kartelirani lastniki opekarn so nastavili ceno opeki in sicer za 1000 opek 1500 kron, kar je naravnost nečuvno! Vlada naj skupno z mestno občino razlasti opekarn in naj se opeka proizvaja v lastni režiji vlade in mestne občine, kar nikakor ne gre, da bi nekaj že itak dovolj bogatih kapitalistov izrabljalo sedanji položaj in z nečuvno visokimi cenami opeke onemogočevali zidanje ne samo v Ljubljani, marveč v celi Sloveniji.

Ij Kavalir. Okrajno sodišče v Ljubljani je obsodilo nezakonskega očeta kapetana M., da mora plačati nezakonski materi svojega otroka mesečno alimentacijo 300 kron. Obsojeni kapetan se je za pritožil na deželno sodišče proti sodbi, češ da za njega ne veljajo postavni predpisi v Sloveniji, ker je on tu inozemec, v Srbiji se pa nezakonski očetje ne zasledujejo, češ da je tako postopanje proti dobrim običajem.

Ij Ukradena sta bila 2 zlata prstana, eden z rdečim, drugi z modrim kamnom. Fini Krmecevi, ukradena sta ji bila tudi dva platnena robca in beli moderček.

Ij Če je »likof« predober. Jože Vončina iz Štepanje vasi je pil v nedeljo zvečer likof v neki gostilni v Kolodvorski ulici. Likof je bil tako dober, da je Jože še v Kolodvorski ulici dajal duška svojim navdušenim čuvstvom z glasnim kričanjem in razgrajanjem, kar je slišal službujoči stražnik, ki je Jožeta aretiriral in odvedel na policijsko ravnateljstvo, tam je prenočil, jutraj so mu pa naložili za neprostovoljno prenočevanje globo 200 K.

Ij Zopet vlom. V škofji ulici št. 9 je bilo vlomljeno v podstrešje. Vlomilci so odnesli več spodnjih ženskih kril znamenitih s šifro H. Š., črno ogrinjalo z rumenimi potezami, sivo ruto, črno zastavo, več belih havb za narodno nošo, 1 daljnogled z znamko Weiss ter precej perila.

Ij Lastnika hiše v Frančiškanski ulici št. 4 vprašajo poleg stanujoče stranke, ali bodo morali še dolgo časa poslušati to grozno tuljenje psa podnevi in ponoči. Ako lastnik hiše ne bode tega psa odstranil, se bodo stranke pritožile na merodajno mesto, ker ponoči hočejo imeti počitek, a ne pasji koncert!

Ij Pravi Jugoslovan je France Deželan, tako je mož zatrejal na policijski stražnici, ko so ga, ker je prepojen alkoholnih hov razgrajal, aretirali.

Narodno gledališče.

Drama.

Torek, 22. junija, Ljubosumje. Ab. E.
Sreda, 23. junija, Ljubosumje. Ab. C.
Četrtek, 24. junija, Pohujšanje v dolini šentflorijanski. Ab. izven.
Petek, 25. junija, Favn, Ab. izven.
Sobota, 26. junija, Ljubosumje, Ab. D.
Nedelja, 27. junija, zaprto.
Ponedeljek, 28. junija, Pohujšanje v dolini šentflorijanski. Ab. izven.

Opera.

Torek, 22. junija, Il Trovatore. Ab. C.
Sreda, 23. junija, Vesele žene windsorske. Ab. B.
Četrtek, 24. jun., Jevgenij Onjegin, Ab. A.
Petek, 25. junija, Poljska kri. Ab. izven.
Sobota, 26. junija, zaprto.
Nedelja, 27. junija, Slavnostna predstava o priliki poseta Nj. Visočanstva prestolonaslednika.
Ponedeljek, 28. junija, Vesele žene windsorske. Ab. C.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«, Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.